

NOTIUNI PRIVIND DREPTUL DE AUTOR IN LEGISLATIA ROMÂNEASCA

Marius-Antoniou, MARINA
UNIVERSITATEA ORADEA

Resubmit: The paper presents a few important notions concerning to the subject of the author right, the content and the object of this right too. There are also presents the limits and the length of the exercise's author right in the romanian legislation.

În legislatia româneasca, dreptul de autor este reglementat în Legea nr.8 din 14 Martie 1996 emisa de Parlamentul României și publicata în Monitorul Oficial nr.60 din 26 Martie 1996.

Cu titlu introductiv mentionam ca dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau stiintifice, precum si asupra oricaror asemenea opere de creatie intelectuala este recunoscut si garantat; acest drept fiind legat de persoana autorului si comporta atribute de ordin moral si patrimonial. Astfel, opera de creatie intelectuala este recunoscuta si protejata independent de aducerea la cunostinta publica, prin simplul fapt al realizarii ei.

În ce priveste subiectul dreptului de autor, acesta este persoana sau persoanele fizice care au creat opera. În cazurile expres prevazute de lege, pot beneficia de protectia acordata autorului persoanele juridice si persoanele fizice, altele decât autorul.

Se prezuma a fi autor, pâna la proba contrarie, persoana sub numele careia opera a fost adusa pentru prima data la cunostinta publica. Când opera a fost adusa la cunostinta publica sub forma anonima sau sub un pseudonim care nu permite identificarea autorului, dreptul de autor se exercita de catre persoana fizica sau juridica ce o face publica numai cu consimtamântul autorului, atâta timp cât acesta nu-si dezvaluie identitatea.

Dreptul de autor asupra unei opere comune apartine coautorilor acesteia, între care unul poate fi autorul principal, în conditiile prezentei legi. În lipsa unei conventii contrare, coautorii nu pot exploata opera decât de comun acord. Refuzul consimtamântului din partea oricaruia dintre coautori, trebuie sa fie temeinic justificat.

În cazul în care contributia fiecarui coautor este distincta, aceasta poate fi exploatata separat, cu conditia sa nu se prejudicieze exploatarea operei comune sau drepturile celorlalti coautori.

În situatia în care contributiile personale ale coautorilor formeaza un tot, fara a fi posibil, data fiind natura operei, sa se atribuie un drept distinct vreunui dintre coautori asupra ansamblului operei create, putem vorbi de opera colectiva. În lipsa unei conventii contrare, dreptul de autor asupra operei colective apartine persoanei fizice responsabilitatea si sub numele careia a fost creata.

Referitor la obiectul dreptului de autor, acesta îl constituie operele originale de creatie intelectuala în domeniul literar, artistic sau stiintific, oricare ar fi modalitatea de creatie, modul sau forma concreta de exprimare si independent de valoarea si destinatia lor.

Fara a prejudicia drepturile autorilor operei originale, constituie de asemenea obiect al dreptului de autor si operele derivate care au fost create, plecând de la una sau mai multe opere preexistente.

Nu pot beneficia de protectia legala a dreptului de autor urmatoarele:

- a) ideile, teoriile, conceptele, descoperirile si inventiile continute într-o opera, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare, sau de exprimare.
- b) textele oficiale de natura politica, legislativa, administrativa, judiciara si traducerile oficiale ale acestora.
- c) simbolurile oficiale ale statului, ale autoritatilor publice si ale organizatiilor cum sunt: stema, sigiliul, drapelul, emblema, blazonul, insigna, ecusonul si medalia.
- d) mijloacele de plata
- e) stirile si informatiile de presa

Vorbind despre continutul dreptului de autor, putem afirma ca autorul unei opere are urmatoarele drepturi morale:

- a) dreptul de a decide daca, în ce mod si când va fi adusa opera la cunostinta publica
- b) dreptul de a pretinde recunoasterea calitatii de autor al operei
- c) dreptul de a decide sub ce nume publica
- d) dreptul de a pretinde respectarea integritatii operei si de a se opune oricarei modificari, precum si oricarei atingeri aduse operei, daca prejudiciaza onoarea sau reputatia sa
- e) dreptul de a retracta opera, despagubind daca este cazul, pe titularii drepturilor de exploatare, prejudiciati prin exercitarea retractarii.

Drepturile morale nu pot face obiectul vreunei renuntari sau înstrainari.

Dupa moartea autorului, exercitiul drepturilor prevazute la pct. b) si d) de mai sus, se transmite prin mostenire potrivit legislatiei civile, pe durata nelimitata. Daca nu exista mostenitori, exercitiul acestor drepturi revine Oficiul Român pentru Drepturile de Autor. (ORDA)

Autorul unei opere are dreptul patrimonial exclusiv de a decide daca, în ce mod si când va fi utilizata sau exploatarea opera sa, inclusiv de a consimti la utilizarea acesteia de catre altii.

Se considera publica orice comunicare a unei opere, facuta într-un loc deschis publicului sau în orice loc în care se aduna un numar de persoane care depaseste cercul normal al membrilor unei familii si al cunostintelor acesteia, indiferent daca membrii care formeaza acel public susceptibil de a receptiona astfel de comunicari pot sau nu sa o faca în acelasi loc sau în locuri diferite, ori în acelasi timp sau în momente diferite.

Autorul unei opere are dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza traducerea, publicarea în culegeri, adaptarea, precum si orice alta transformare a operei sale prin care se obtine o opera derivata. Totodata el beneficiaza de dreptul exclusiv de a autoriza închirierea originalului si a copiilor operelor, inclusiv a celor audiovizuale, a operelor cuprinse într-o înregistrare sonora, a unui program pe calculator sau a unei opere care poate fi utilizata cu ajutorul unui calculator, ori a oricarui alt dispozitiv tehnic, chiar dupa difuzarea acestora conform consimtamântului autorului.

Dreptul de a autoriza închirierea operei reprezinta dreptul exclusiv al unui autor de a pune la dispozitie pentru utilizare originalul sau copiile operei pentru o perioada de timp limitata, în schimbul unui avantaj economic direct sau indirect.

În cazul fiecarei vânzari (revânzari) a unei opere la licitatie publica sau prin intermediul unui agent comisionar, ori de catre un comerciant, autorul operei are dreptul la 5% din pretul de vânzare, precum si dreptul de a fi informat cu privire la locul unde se afla opera sa.

Licitatorii, agentii comisionari si comerciantii, care intervin în vânzare, trebuie sa-i comunice autorului operei informatiile prevazute la alineatul de mai sus în termen de doua luni de la data vânzarii. Acestia vor raspunde de retinerea din pretul de vânzare si de plata sumei corespunzatoare catre autor a cotei de 5%.

Proprietarul originalului unei opere nu are dreptul sa o distruga înainte de a o oferi autorului la pretul de cost al materialului. Daca nu e posibila returnarea originalului, proprietarul va permite autorului sa faca o copie de pe opera într-o maniera corespunzatoare. În cazul unei structuri arhitecturale, autorul are dreptul numai de a face fotografiile ale operei si de a solicita trimiterea reproducerii proiectelor.

Referitor la durata dreptului de autor asupra unei opere literare, artistice sau stiintifice, aceasta se naste din momentul crearii operei, oricare ar fi modul sau forma concreta de exprimare. Daca opera este creata într-o perioada de timp, în parti, serii, volume si în orice alte forme de continuare, termenul de protectie va fi calculat pentru fiecare din aceste componente.

Drepturile patrimoniale dureaza tot timpul vietii autorului, iar dupa moartea acestuia se transmit prin mostenire potrivit legislatiei civile, pe o perioada de 70 de ani, oricare ar fi data la care opera a fost adusa la cunostinta publica în mod legal. Daca nu exista mostenitori, exercitiul acestor drepturi revine organismului de gestiune colectiva cu cel mai mare numar de membri, din domeniul respectiv de creatie.

Persoana care, dupa încetarea protectiei dreptului de autor, aduce la cunostinta publica în mod legal, pentru prima oara o opera nepublicata înainte, beneficiaza de protectia echivalenta cu cea a drepturilor patrimoniale ale autorului. Durata protectiei acestor drepturi este de 25 de ani începând din momentul în care a fost adusa pentru prima oara la cunostinta publica în mod legal.

Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor aduse la cunostinta publica sub pseudonim sau fara indicarea autorului, este de 70 de ani de la data aducerii la cunostinta publica a acestora.

Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor realizate în colaborare, este de 70 de ani de la moartea ultimului coautor. În cazul în care contributiile coautorilor sunt distincte, durata drepturilor patrimoniale pentru fiecare dintre acestea este de 70 de ani de la moartea fiecarui coautor.

Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor de arta aplicata este de 25 de ani de la data crearii acestora.

Drepturile patrimoniale asupra programelor pentru calculator dureaza tot timpul vietii autorului, iar dupa moartea acestuia se transmit prin mostenire, potrivit legislatiei civile, pe o perioada de 50 de ani.

Vorbind despre limitele dreptului de autor, vom mentiona din lege câteva stipulari mai importante referitoare la acest capitol. Astfel, sunt permise fara consimtamântul autorului si fara plata vreunei remuneratii, urmatoarele utilizari ale unei opere aduse anterior la cunostinta publica, cu conditia ca acestea sa fie conforme bunelor uzante, sa nu contravina exploatarii normale a operei si sa nu-l prejudicieze pe autor sau pe titularii dreptului de exploatare:

a) reproducerea unei opere în cadrul procedurilor judiciare sau administrative, în masura justificata de scopul acestora

b) utilizarea de scurte citate dintr-o opera în scop de analiza, comentariu sau critica, ori cu titlu de exemplificare, în masura în care folosirea lor justifica întinderea citatului

c) utilizarea de articole izolate sau de scurte extrase din opere în publicatii, în emisiuni de radio sau de TV, ori înregistrari sonore sau audiovizuale, destinate exclusiv învatamântului, precum si reproducerea pentru învatamânt în cadrul institutiilor publice de învatamânt sau de ocrotire sociala, în masura justificata de scopul urmarit

d) reproducerea pentru informare si cercetare de scurte extrase din opere în cadrul bibliotecilor, muzeelor, filmotecilor, fonotecilor, arhivelor institutiilor publice culturale sau stiintifice care functioneaza fara scop lucrativ; reproducerea integrala a exemplarului unei opere este permisa pentru înlocuirea acestuia, în cazul distrugerii, al deteriorarii grave sau al pierderii exemplarului unic din colectia permanenta a bibliotecii sau a arhivei respective

e) reproducerea, difuzarea sau comunicarea catre public de scurte fragmente ale conferintelor, alocutiunilor, pledoariilor si a altor opere de acelasi fel, care au fost exprimate oral în public, cu conditia ca aceste utilizari sa aiba ca unic scop informarea

f) reproducerea, difuzarea sau comunicarea catre public a operelor în cadrul informatiilor privind evenimentele de actualitate, dar numai în masura justificata de scopul informatiei

g) reproducerea cu excluderea oricaror mijloace care vin în contact direct cu opera, difuzarea sau comunicarea catre public a imaginii unei opere de arhitectura, arta plastica, fotografica, sau arta aplicata, amplasata permanent în locuri publice, în afara cazurilor în care

imaginea operei este subiectul principal al unei astfel de reproduceri, difuzari sau comunicari si daca este utilizata în scopuri comerciale

h) reprezentarea si executarea unei opere în cadrul activitatilor institutiilor de învatamânt, exclusiv în scopuri specifice si cu conditia ca atât reprezentarea sau executarea cât si accesul publicului sa fie fara plata

Nu constituie o încălcare a dreptului de autor în sensul prezentei legi, reproducerea unei opere fara consimtamântul autorului pentru uz personal sau pentru cercul normal al unei familii, cu conditia ca opera sa fi fost adusa anterior la cunostinta publica, iar reproducerea sa nu contravina exploatarii normale a operei si sa nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularul drepturilor de exploatare.

În cazurile prevazute la punctele: b), c), e), f) si h) de mai sus, trebuie sa se mentioneze sursa si numele autorului daca acesta apare pe lucrarea utilizata, iar în cazul operelor de arta plastica sau de arhitectura, si locul unde se gaseste originalul.

BIBLIOGRAFIE

- [1] H.G. nr.60 din 1997 privind aprobarea Regulamentului de organizare si functionare a Oficiului Român pentru Drepturi de Autor si a Corpului de Arbitri
- [2] Legea nr.8 din 1996 privind drepturile de autor si drepturile conexe